

ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

О.М. Мартинюк аспір.

*Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України м. Одеса*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Швидке зростання числа екологічних проблем в останні десятиліття як в Україні, так і в усьому світі, призвело до осмислення взаємозв'язку господарської діяльності підприємства та її екологічних наслідків. Загострення екологічних проблем в усьому світі потребує від підприємств перебудови своєї діяльності, включаючи менеджмент, перенесення центру уваги керівництва на середовище для того, щоб своєчасно та відповідним чином реагувати на зміни, своєчасно відповідати на виклики зовнішнього середовища. Як своєчасне вирішення соціальних і еколого-економічних проблем, що накопичилися, з'явилася й продовжує розвиватися в наші дні концепція сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток концепції сталого розвитку присвячені роботи відомих вітчизняних вчених – Б.В.Буркинського, М.А. Голубця, Б.М. Данилишина, В.П. Кухара, Л.Г.Мельника, Л.Г. Руденка, Ю.Ю. Туниці, С.К. Харічкова, А.Г.Шапара та інших [1-2].

Метою даної доповіді є визначення ролі показників результативності екологічної стратегії підприємства в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерною рисою існуючих типів стратегій підприємства є відсутність в них довгострокового бачення екологічного розвитку, чітких, вимірних екологічних цілей, обґрунтованих напрямів екологічній діяльності. Усуненню цих недоліків сприяє, передусім, формування екологічної стратегії як складовій частині збалансованої стратегії розвитку підприємства, спрямованої на створення економічної зацікавленості і екологічної відповідальності підприємства. Формування екологічної стратегії, спрямованої на вирішення природоохоронних і ресурсозберігаючих проблем, обумовлює необхідність глибокого дослідження методологічних і методичних основ, підходів, засобів, прийомів формування і оцінки екологічної стратегії підприємства.

Інструментом контролю над досягненням стратегічних цілей і оцінки еколого-економічної ефективності обраних напрямів є система еколого-економічних показників. Вона повинна відображати сутність і зміст екологічної стратегії, враховувати всі суттєві з погляду досягнення цілей аспекти діяльності підприємства, спрямовані на зниження витрат на виробництво, зниження негативної дії на довкілля, покращення якісно-функціональних характеристик продукції, доповнювати стратегію.

Комплексні показники, що відображають зв'язки між складовими сталого розвитку безпосередньо співвідносять дві або більш за складові еконо-

мічної, екологічної і соціальної результативності. Найбільш широко відомі показники екоефективності, наприклад кількість викидів на одиницю продукції або на грошову одиницю обороту. Багато підприємств схильні до стандартизованих систем показників екологічної ефективності, які співвідносять різні види використання ресурсів або забруднення навколишнього середовища з продуктивністю підприємства, вираженої в грошових або натуральних одиницях. Фактично, показники, що відображають зв'язки між складовими, демонструють величину позитивної або негативної дії, пов'язаної з одиничною зміною іншої величини. Екологічна складова сталого розвитку відноситься до впливу організації на живу і неживу природу, включаючи екосистеми, ґрунти, повітря і воду. Зі всіх трьох складових сталого розвитку (екологічної, економічної й соціальної) і відповідної звітності по екологічній складовій досягнуто найбільша єдність поглядів.

Особливо важливо надавати інформацію про екологічну результативність як в абсолютних, так і в питомих величинах (наприклад, використання ресурсів на одиницю випущеної продукції). Обидва типи величин відображають важливі, але різні сторони сталого розвитку. Абсолютні значення відображають масштаб або величину дії або використання ресурсів, що дозволяє розглядати результативність організації в контексті тих великих систем, в яких вона функціонує. Питомі значення відображають ефективність організації і роблять можливим порівняння організацій різних масштабів.

При роботі з екологічними показниками організаціям також рекомендується враховувати принципи сталого розвитку. Організаціям доцільно співвідносити їх власну результативність з характеристиками екологічних систем, в рамках яких вони функціонують. Наприклад, організація може співвіднести свої обсяги викидів і скидів забруднюючих речовин із здатністю екосистеми поглинати забруднення.

Висновки. Безумовно, кожне підприємство має унікальні зв'язки з економічною, екологічною й соціальними системами, в яких вона функціонує й неможливо використовувати стандартизований набір комплексних показників результативності. Крім того, сліпа віра в єдиний показник небезпечна, тому підприємству необхідно вибрати обмежений набір так званих ключових еколого-економічних показників як фінансового, так і нефінансового характеру, які описують найбільший вклад в досягнення стратегічних екологічних цілей підприємства.

Література:

1. Економічне оновлення регіону: аналіз ситуацій та рішення / [керівники авт. колективу: академік НАН України, д.е.н., проф. Б.В.Буркинський, д.е.н., проф. С.К.Харічков]. – Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2008. – 494 с.
2. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: Учебник / [под ред. проф. Л.Г. Мельника и проф. Л.Хенса]. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2007. – 1120 с.